

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
DIAFILM-SOROZATA

OLVASÁS

A háziállatok és kicsinyeik

az általános iskola 1. osztálya számára

Kiadja:

MAGYAR DIAFILMGYÁRTÓ VÁLLALAT
BUDAPEST, 1967

Készült:
AZ ISKOLAI TANESZKÖZÖK GYÁRA
Kutató Osztályának irányításával

Makoldi Mihályné

Kossuth-díjas
munkája

A HÁZIÁLLATOK ÉS KICSINYEIK

A 28 képből álló diafilm az első osztályos olvasáshoz készült. Mint a cím is jelzi, az állatcsaládokat, az állatokat és kicsinyeiket úgy mutatjuk be, hogy az állatok termete, színe, különféle viselkedése mellett "kedves" megjelenítésükkel az állatok megszerettetésére neveljük a tanulókat.

Az összeállításnál a következő szempontok érvényesültek:

- a./ A helyes fogalomalkotás segítése. Pl. a macska fogalma ne csak egy színhez, vagy a kutyáé ne egy színhez és formához kapcsolódjék. A képen tarka és cirmos macska, bozontos és sima szőrű, kis és nagy termetű kutya, stb. szemléltethető.
- b./ Az egyes háziállatokat kicsinyeikkel együtt ismerjék meg a tanulók. Így össze tudják hasonlítani azokat nagyság és szín szerint. Pl. a kifejlett libák, kacsák fehérek, de kicsinyeik sárgák. Ezért a legtöbb háziállat - macska, kutya, tyuk, liba, sertés, ló, kecske - mellett ugyanazon a képen ott van a kicsinye is, (csak a tehén és a borjú kerül egymás utáni filmkockákra bemutatásra).
- c./ A tanulók az állatokat be tudják illeszteni a megfelelő környezetbe. Ezért ismertetjük meg a lakóhelyüket. A filmen látható pl. a tyuk az udvaron és a tyukóiban, a tehén a legelőn és az istállóban, a borjú a karámban, stb.

- d./ A kis- és nagyüzemi állattenyésztés megismertetése, az első osztályosoknak megfelelő szinten. A diafilmben egyes állatok - baromfiak, sertés, tehén - mind a két környezetben szemlélhetők.
- e./ Elemi fogalmak kialakítása az ember állatgondozó munkájáról. Több képen az állat gondozójával együtt látható, és az állatgondozó tevékenykedése is megfigyelhető.

A képek felhasználása

1./ Olvasásórákon már a betűismertetés időszakában szöbakerülnek az egyes háziállatok. Pl. az "l" betű tanításakor a ló, a "k" betűnél a kakas, a "cs" betűnél a csikó, a "ty"-nél a tyukanyó csibéivel, stb. A tankönyv képein látottakat jól kiegészítheti a tanító a megfelelő filmkocka bemutatásával.

A Balázs és Rezső című olvasmány tárgyalásakor a nagyüzemi állattenyésztés megértését segítik az azt illusztráló képek.

A Boriska látogatása című olvasmánynál hasznosíthatók a lóról, kutyáról, macskáról, tyukokról, csirkékről készült filmkockák.

A Nőnek a gyerekek című olvasmányhoz kapcsolható az állatok növekedésének témája. Ezen az órán az egyes állatokat kicsinyeikkel együtt mutathatja be a tanító.

Az Állatok című versben csaknem valamennyi háziállat szerepel. A vers feldolgozásakor a megértést segíti egy-egy diafilmrészlet, gyakorlóórán pedig a háziállatokról szerzett ismeretek rendszerezésére is felhasználható a diafilm.

Az említetteken kívül még több olyan olvasására van, ahol a háziállatok szóba kerülnek, s egy-egy filmrészlet segítheti a helyes fogalmak kialakítását.

A pontos ismeretszerzés, a helyes fogalomalkotás szempontjából a filmsorozat felhasználása elsősorban a városi iskolákban igen jelentős. A városi tanulóknak nem áll módjukban, hogy az egyes háziállatokat s azok környezetét a valóságban ismerjék meg. Az ismeretek kiegészítésére, rendszerezésére azonban a vidéki iskolák is jól hasznosíthatják a diafilmet.

Felhasználható a képsorozat a tanulók értelmi erőinek és beszédképességének fejlesztésére.

A tanító által adott szempontok alapján a gyerekek megfigyeléseket végezhetnek. Összehasonlításokat tehetnek pl. szín, nagyság és alkat szerint.

Azonosságokat és különbségeket állapíthatnak meg az egyes állatok külseje, továbbá életmódjuk, lakóhelyük között. Összehasonlíthatják az egyéni és a nagyüzemi állattenyésztést.

Minden filmkocka alkalmas a beszéltetésre. Ez történhet a tanító irányításával, vagy teljesen önállóan. Mindenképpen adjunk módot arra, hogy a tanulók maguk fedezzék fel a jellegzetességeket. A tanító ügyes kérdésekkel irányítsa őket.

2./ Az első osztályos olvasásórákon kívül a filmsorozat jól használható a 3. és 4. osztályos környezetismeret tantárgy keretében.

A diafilm a harmadik osztályban a baromfitenyésztés megismeréséhez nyújt kiegészítő szemléltetési alapot. Bemutatható mind az egyéni, mind a nagyüzemi tyúk- és kacsatenyésztés.

A 4. osztályban a ló, a szarvasmarha és a sertés tanításakor, mintegy bevezetésül vetíthetők a képek.

3./ A fogalmazásórákon a 4. osztályban használhatják fel a filmet: leírás készítésére a legtöbb kép alkalmas.

A képek leírása

1. kép: Figyelő cicák

Egymás mellett két kiscica látható. Bal oldalon, álló helyzetben egy cirmos figyel: talán éppen egérre les! A jobb oldali képen fehér kiscica fekete folttal. Ül és a távolba néz.

2. kép: Mosakodó cicák

Egy cirmos cica oldalán fekszik és mosakszik. Mellette ül a tarka anyamacska. Ő is mosakszik, éppen a lábát nyalogatja.

3. kép: Játzó cicák

Tarka anyamacska ül középen és hunyorit. A szájában

színes papírt tart. Balról és jobbról a kis cirmos cicák ugrásra készen figyelik. Lehet, hogy éppen az egérfogást tanulják?

4. kép: Házórző kutya

Ugató, bozontos szőrű, házórző kutya láncra kötve. Hátterben a "lakása", a kutyaól. Mellette az étkezőedények.

5. kép: Kutyacsalád

Sima barna szőrű kutya-mama ül és figyel: vajon nem fenyegeti-e veszély a kicsinyeit? Balról lábához simulva áll egyik kölyke. A másik, a jobb oldalon levő ül és abba az irányba figyel, amerre az anyja.

6. kép: Tyukanyó csibéivel

Tarka tyukanyó, körülötte kiscsirkéi. Egyik-másik kapirgál és csipeget. Némelyik jellegzetes félrefordított fejtar-tással figyel. (Mit csinálnak a kiscsirkék?) A kép alkalmas az "anya" és a csibék alkati és színbeli különbségeinek meg-állapítására.

7. kép: Baromfiudvar

Sok vörös és egyetlen tarka tyuk járkal a baromfiudvar-ban. Közöttük áll magasra nyújtott nyakkal a vörös kakas. Nagyon figyel valamit. Háttérben látható a baromfiudvar ke-ritése. (Miért kerítik be a baromfiudvart?)

8. kép: Nagyüzemi tyukól

Világos sok ablakkal ellátott hatalmas helyiség több száz fehér tyukkal. Bal oldalt, a hosszú léceken tyukok áll-

dogálnak, pihennek. Jobboldalt is nagyon sok tyuk látható. Csoportosan veszik körül a piros színű etetőket.

9. kép: Libacsalád

A zöld színű virágos réten elől megy a fehér anyaliba, mögötte egyesével, "libasorban" vonulnak a sárgászöld színű, pelyhes kislibák.

10. kép: Kislibák a nevelőben

Pelyhes kislibák a nagyüzemi libanevelőben. Egyik csoport az itatót veszi körül.

11. kép: Libacsoport

Nagy termetű fehér libák jóllakottan álldogálnak az úton. Fejüket feltartják, figyelnek! A háttérben bokrok láthatók.

12. kép: Kacsacsoport

Füves területen fehér kacsacsoport. Egyikük ül a földön. A többi áll és csipeget, vagy a távolba figyel. A képről azt is megállapíthatjuk, hogy mi a kacsá tápláléka.

13. kép: Kacsatenyészet

Szinte fehérlik a vizpart és a tó a sok kacsától. Oldalt a nagyüzemi hordozható etetők. Milyen ennivalót kapnak a kacsák?

14. kép: Pulykák

Fák, bokrok közt álldogáló pulykacsoport. Néhány fel-fuvalkodott pulyka összehuzza a nyakát, felborzolja a tollát, és a szárnyát is leereszti. A háttérben látható pulykák békésen sétálnak és csipegetnek a földről: magot, füvet eszegetnek.

15. kép: Galambok

Virágos udvaron fehér galambok sétálgatnak. Tollászkodnak, esznek. Lesik, hogy nem közeleg-e valami veszély! A legkisebb mozdulatra felrebbennek!

16. kép: Sertések az ólban

Baloldalt fehér, sima szőrű sertés állva turkál a szalmában. Mellette, a háttérben látszik az ól fából készült oldala és a rácsos ajtó.

17. kép: Anyakoca malacaival

Falusi udvarrészlet. Az ól deszkakerítése mellett áll az anyakoca. Körülötte kismalacai turkálnak. Az egyik éppen az anyatejből torkoskodik, szopik.

18. kép: Szopnak a kismalacok

Az ólban szalmán fekszik a nagy anyakoca. Öt kövér kismalac az emlőin: mindegyik szopik. A fiatal malacok tápláléka a tej.

19. kép: Sertésenyészet

Sok sertés áll egy csoportban: turkólnak, esznek. Hoszszu etetővályu és moslékosdézsa látható a képen. Az állatgondozó figyel a sertéseket. A háttérben a nagyüzemi sertés-ól.

20. kép: Sertéskonda

Sertésfalka megy a legelőre. A háttérben nagyüzemi sertésól látható. Megállapíthatjuk, hogy az állatok "lakása" is tágas, jól szellőztethető.

21. kép: Ló kiscsikóval

Fényes, barna szőrű lóhoz simul sárgásbarna kiscsikója. A háttérben a lóistálló.

22. kép: Legelő ménes

Fehér és barna színű lovak békésen legelésznek az utmenti réten. A háttérben fás, bokros domboldal.

23. kép: Tehenek az istállóban

Nagyüzemi istállóban néhány vöröses tarka tehén látható. Az egyik oldalnézetben az ennivalóval (takarmánnyal) megtöltött jászol előtt. A másik a szalmán fekszik. Mindkét állatnak jól látható a szarva és a tejtől duzzadó tőgye.

24. kép: Borjak a karámban

Sok kisborju áll a karámban. Közöttük járkál két fehér köpenyes gondozónő. A karám alja szalmával van beszórva. (Miért?) A háttérben nagyüzemi istállók sora látható.

25. kép: Mezőn delelő csorda

A vizparton tarka tehenek. Néhány tehén a vízben állva iszik.

26. kép: Tehéncsorda

Gémeskut, a hosszú vályu mellett az itatást várják a tehenek. (Kérdezzük meg: hogyan működik a gémeskut?)

27. kép: Birkanyáj

Birkák legelnek a mezőn. Előttük botjára támaszkodva áll a juhász. Ő vigyáz arra, hogy tilosba ne tévedjen a nyáj.

28. kép: Anyakecske a gidájával

Fehér kecske kis gidájával. A virágos réten friss fűvet harapdálnak. Mögöttük pettyes ruhás kislány. Az ő kecskéi: vigyáz rájuk, amíg a réten legelnek.

ETALON

A háziállatok és kerti nyulak é
letvitelére adt. esz. l. o. számú Tavaszi-
a specifikációs követelményeknek megfelelő.

Budapest, 1967. nov. 14.

Lohy János

IFÉRT V. részéről

P.H.

Kis János

ITG Kutató Osztály részéről